

Liela pagrieziens priekšvakarā

VĀCU POLITIKA DP JAUTĀJUMĀ — PALICEJIEM NEBŪS PRIEKŠROCIĒJUMI. — LIELI CENTRI SADRŪP. — NO KAZARMĀM UZ BARAKĀM.

Vāciju dibināti dēvē par Eiropas sirdi, bet šī sirds nav normāla. Viņas pukstu uzturēšanai bija vajadzīga Maršala plāna visplašākā palīdzība un tagad tā jāņem vēl sevišķā gādībā un aizsardzībā, ieguldot milzīgus līdzekļus bruņoto spēku uzturēšanā un apgādē. Lai Staļinam Potsdamā iedoto trumpi izsistu no rokām, starp Reinu un Elbu jāstacionē mazākais 40 divīziju un vācieši domā, ka tāpēc drīz vien pienāks laiks atjaunot arī viņu armiju. Ja savas armijas pēc miera līguma noslēgšanas atļautas citām agrāko ienaidnieku nācijām, tad arī uz to tiesības Vācijai, par cik konkrētizēsies mierlīgums, kaut arī pagaidu, kas vairs nav aiz kalniem.

Visas šīs attīstības rezultātā arī ārzemju bēgļu stāvoklis negrib kārtoties tā, kā sākumā izlikās. Jau zināms, ka nav cerību uz īpašu DP likumu, ko Adenauera valdība gan iesniegusi Bonnas parlamentam, bet ko nolemts apspriest tikai tad, kad valdība to vēlēšies. Pagaidām Bonna to nevēlās un acīmredzot gaida uz sev izdevīgāku situāciju. Jau dzird runājam, ka īpaša DP likuma nemaz nebūs, bet DP tāpat kā citus ārzemniekus, pakļaus vispārējam likumam par ārzemniekiem. Un tā nosacījumi, saprotams, būs daudz šaurāki, nekā to paredzēja DP likumprojekts. Visumā liekas, ka vācieši nevēlās autonomu tautību grupu rašanos savā vidū, kaut vai tikai kultūrālā ziņā, un grib, lai palicēji

ātrāk iekļautos vācu vidē vai arī, kā pagaidu patvēruma tiesību baudītāji, stāvētu īpašā iekšlietu resora uzraudzībā un kontrolē. Tāpēc jau no paša sākuma vācu saimniecībā pārgājušos DP tālredzīgi pārņēma nevis vācu zemju bēgļu, bet gan iekšlietu ministru.

Tāpat šad tad atskanējošais balsis, ka palicēji arī no vācu puses būtu jāpakļauj politiskām pārbaudēm, kas, šķiet, diezgan dabiska prasība Rietumvācijā, kur pēdējā laikā tiek sperti stingri soļi pret komunistu piekto kolonnu. Ja par baltiešu nostāju visumā lielu domstarpību nevar būt, tad par poļu un citām slāvu grupām vāciešiem var pastāvēt zināmas aizdomas. Bez tam šajās grupās krietns procents kriminālelementu, kas nevar izceļot IRO ietvaros un kam vai nu atliek repatriēties vai arī palikt Vācijā. Grēvenes transitcentrā vien no apmēram 1000 iemītniekiem tādu sodīto kādreiz bija vairāki simti.

Ja arī ārzemnieku tiesiskā situācija Rietumvācijā vēl nav pārskatāma, tad par viņu saimniecisko stāvokli var teikt, ka tas caurmērā nebūs sliktāks par iecelotāju apstākļiem citās zemēs. Vēl gan vācu pārvaldē pārņemto DP starpā stipri liels bezdarbnieku procents, bet tas drīz mazināsies, jo jau tagad ir rajoni, kur darbu var dabūt visi, ja vien vēlās strādāt un gatavi pieņemt jebkuru darba

pārvalžu piedāvājumu. Tādi rajoni vispirms ir Virtembergas novads ap Eslingenu, Stutgarti un Heilbronn, kur apstākļi līdzīgi. Tāpēc pēdējā laikā vācu iestādes un parlamenti prasa, lai kā pašu, tā ārzemju bēgļu novadītu uz šiem rajoniem. Tas arī laikam notiks, jo izdevīgi apstākļi bēgļu pārvietošanai radušies sakarā ar prasību atbrīvot kazarmes okupācijas karaspēka un jaunās federālās trieciēnpolicijas vajadzībām. Jau paziņots, ka līdz 1. decembrim jāatbrīvo lielais Falingbostelas transitcentrs, kazarmas Minsterē, Delmenhorstā, Lībekā, Ulmā, Heilbronnā, Karlsruē un citur. Militāro un policijas vienību lokācijas princips, cik paredzams, nāks DP par labu, jo militārās vienības galvenokārt koncentrēs Rietumvācijas austrumu daļā, līdz ar ko DP varēs virzīties tālāk uz rietumiem.

Tā tad ātrāk vai vēlāk, kā norāda augsto vācu iestāžu un arī lokālo darba pārvalžu vadītāji, visi varēs dabūt darbu, bet noteicējs būs vispārējais princips, ka tiem, kas saņem sociālo pabalstu, jāpieņem katrs piedāvātais darbs. Pieredze rāda, ka šo piedāvāto darbu izvēle nav liels darbs pie vācu zemniekiem par 50—65 fen. stundā, pie drupu novākšanas vai ceļu būvēm par 0,80—1.10 DM stundā utt., bet sievietēm zemnieku saimniecībās, mežu iericībā un par kalpotājām viesnīcās vai māj-saimniecībās nar atalgojumu

30—120 DM mēnesī, raugoties pēc tā, vai saņem brīvu dzīvokli un uzturu, vai ne. Uz kvalificētu darbu raktuvēs, fabrikās vai citur var cerēt tikai retie, jo pašiem vāciešiem vēl daudz bezdarbnieku. Iznēmums varētu būt vienīgi izlasīti speciālisti un amatnieki, kas varēs strādāt mazākos uzņēmumos vai paši par sevi. Tāpat maz izredžu uz kantora vai līdzīgiem darbiem, jo tad vajadzīga laba valodas prasme un vācu administratīvo iestāžu prakses pārzināšana. Protams, kādā Vācijā būs okupācijas spēki, daļa DP varēs strādāt pie tiem sardžu vai darba vienībās, bet visiem citiem jārēķinās ar smagāko, melnāko un mazāk atalgoto darbu, tāpat kā visās citās zemēs Eiropā vai ārpus tās. Dzīve arī šeit ārzemniekiem jāsāk no pašas apakšas un augšupeju Vācijā vēl īpaši apgrūtinās mācīto cilvēku pārprodukcija un šaurie saimnieciskie apstākļi. Vienīgi priekšrocība tad atliks tiešām priekšzīmīgie vācu sociālie likumi, kas arī bēglim nodrošina dzīves minimu un bezmaksas ārstniecisko palīdzību.

Pēdējais jautājums ir — cik būs Vācijā palicēju. To arī šodien grūti pasacīt. Pēdējās ziņas rāda, ka amerikāņu joslās noņemtais palikušais vairs tikai 6500 latviešu, pie kam pusei noteikti jau ir galvojumi uz ASV. Britu joslā latviešu skaitu rēķina vēl uz 8000 un franču joslā būs vēl pāri simtu vai pa-

visam kopā Rietumvācijā ap 15—17.000, no kuriem mazākais puse vēl izceļos. Ja uz ASV tiks projām arī daļa grūti izvietojamo un vecos ļaudis lielākā skaitā uzņems Francija, Holande un Anglija, tad Vācijā palicēju pēc gada nebūs vairāk par pāris tūkstošiem, kas lielu problēmu vācu valdībai neradīs.

Pēdējā pusgadā lielās latviešu DP kolonijas strauji sarukušas: Lībekā no 2500 uz 1200, Oldenburgā no 1200 uz 700, Augustdorfā no 900 uz 500, Eslingenā no 2000 palikušies vairs tikai dažī simti, Traunšteina likvidēta, tā ka lielākie centri amerikāņu joslā patlaban vēl ir Švābu Gmindē ar 1000 (aizbraucēju vietā te pastāvīgi plūduši klāt jauni tautieši no likvidējamām noņemām), Bad-Reichenhalle un apkārtnes noņemtas ar kādiem 800, Augsburga un Varnera kazarmes Minchenē katra ar 600, Ulma ar 400 latviešiem utt. Vēl pa dažiem simtiem tautiešu ir Ingolštātē, Memingenā, Dillingenā uc.

Ar DP padzišanu no kazarmēm aina vēl vairāk mainīsies un DP izklieģētība palielināsies. Nacionālais elements vājināsies vēl tālāk, bet ieguvums būs saimnieciskā ziņā, pārvietojoties uz novadiem, kur vieglāk rodams darbs un stabilāki eksistences pamati. No šī etapa tad paliks lēcieni uz pēdējo — pilnīgu iekļaušanos vācu vidē un sabiedrībā tiem, kas vēl pēc gada paliks Vācijā, kad IRO savu programmu noslēgs galīgi.

B. Braģers.

B. Braģers.

Liela pagrieziena priekšvakarā

1950.10.28 Laiks

B. Braģers